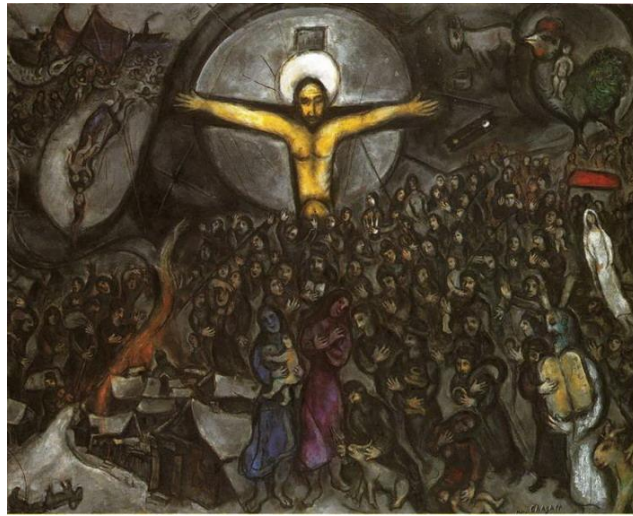

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Marc Chagall, *Exodus*, 1952-1966, ιδιωτική συλλογή
([Marc Chagall Unofficial website](#)).

A. Παρατηρήστε την εικόνα και περιγράψτε το πλήθος που αγκαλιάζει ο σταυρωμένος Χριστός, ποιο θεωρείτε ότι μπορεί να είναι το μήνυμα του πίνακα; Δώστε έναν δικό σας τίτλο στον πίνακα που ο δημιουργός του, Marc Chagall, ονόμασε *Exodus*.

B. Ο Γερμανός συγγραφέας Μπέρτολτ Μπρεχτ (1898-1956), το 1937, κνηγημένος από το ναζιστικό καθεστώς κατέφυγε, όπως και πολλοί άλλοι δημοκρατικοί καλλιτέχνες και διανοούμενοι, στην Σκανδιναβία. Εκεί, αυτοεξόριστος, έγραψε το ποίημα *Για τον όρο «μετανάστες»*.

Διαβάστε το ποίημα και γράψτε γιατί ο ποιητής θεωρεί λαθεμένο τον όρο *μετανάστες*, απαντήστε στην ερώτηση χρησιμοποιώντας φράσεις του ποιήματος.

Λαθεμένο μού φαινόταν πάντα τ' όνομα που μας δίνουν:
«Μετανάστες».

Θα πει, κείνοι που αφήσαν την πατρίδα τους. Εμείς, ωστόσο,
δε φύγαμε γιατί το θέλαμε,
λεύτερα να διαλέξουμε μια άλλη γη. Ούτε
και σε μια άλλη χώρα μπήκαμε
να μείνουμε για πάντα εκεί, αν γινόταν.

Εμείς φύγαμε στα κρυφά. Μας κνηγήσαν, μας προγράψανε.
Κι η χώρα που μας δέχτηκε, σπíti δε θα 'ναι, μα εξορία.
Έτσι, απομένουμε δω πέρα, ασύχαστοι, όσο μπορούμε πιο κοντά
στα σύνορα,
προσμένοντας του γυρισμού τη μέρα, караδοκώντας το παραμικρό

σημάδι αλλαγής στην άλλην όχθη, πνίγοντας μ' ερωτήσεις
κάθε νεοφερμένο, χωρίς τίποτα να ξεχνάμε,
τίποτα ν' απαρνιόμαστε,
χωρίς να συχωράμε τίποτ' απ' όσα έγιναν, τίποτα δε συχωράμε.
Α, δε μας ξεγελάει τούτη η τριγύρω σιωπή! Ακούμε ίσαμ' εδώ
τα ουρλιαχτά που αντιλαλούν απ' τα στρατόπεδά τους.
Εμείς οι ίδιοι
μοιάζουμε των εγκλημάτων τους απόηχος, που κατάφερε
τα σύνορα να δρασκελίσει. Ο καθένας μας,
περπατώντας μες στο πλήθος με παπούτσια ξεσκισμένα,
μαρτυράει την ντροπή που τη χώρα μας μολεύει.
Όμως κανένας μας δε θα μείνει εδώ.
Η τελευταία λέξη δεν ειπώθηκε ακόμα.

Μπ. Μπρεχτ, *Ποιήματα*,
μτφρ. Μάριος Πλωρίτης

Γ. Το 2013 η Ουαρσάν Σάιρ, ένα νέο κορίτσι που γεννήθηκε στην Κένυα και
μεγάλωσε στην Αγγλία, έγραψε το ποίημα *Πατρίδα*. Διαβάστε το παρακάτω
απόσπασμα του ποιήματος και βρείτε τι κοινό διαθέτει (όσον αφορά το
περιεχόμενο) με το ποίημα του Μπ. Μπρεχτ.

Κανένας δεν αφήνει την πατρίδα του,
εκτός αν πατρίδα είναι το στόμα ενός καρχαρία ...
Κανένας δε βάζει τα παιδιά του σε μια βάρκα
εκτός αν το νερό είναι πιο ασφαλές από την ξηρά ...
Θέλω να γυρίσω στην πατρίδα,
αλλά η πατρίδα είναι η κάνη ενός όπλου...
Κανένας δεν αφήνει την πατρίδα εκτός αν η πατρίδα είναι
μια ιδρωμένη φωνή στο αυτί σου
που λέει φύγε,
τρέξε μακριά μου τώρα
δεν ξέρω τι έχω γίνει
αλλά ξέρω ότι οπουδήποτε αλλού
θα είσαι πιο ασφαλής απ' ό,τι εδώ.

Ουαρσάν Σάιρ, *Πατρίδα*

(Η πρώτη πλήρης ποιητική συλλογή της Ουαρσάν Σάιρ κυκλοφόρησε το 2016.
Η Ουαρσάν Σάιρ έχει τιμηθεί με διάφορα βραβεία, μεταξύ αυτών το Βραβείο
Αφρικανικής Ποίησης από το Πανεπιστήμιο Brunel, 2013
<https://www.minedu.gov.gr/prosf-ekpaideusi>).

Δ. Να διαβάσετε το παρακάτω κείμενο και να απαριθμήσετε τα δεινά που
περιγράφει ο Γρηγόριος Νύσσης. Θα μπορούσε κάποιος να πιστέψει ότι το
κείμενο γράφτηκε στις μέρες μας, πώς ερμηνεύεται αυτό;
Απαντήστε γράφοντας μία παράγραφο.

«Πολλὴν δὲ ἡμῖν ἀφθονίαν τῶν γυμνῶν καὶ τῶν ἀστεγῶν ὁ νῦν ἤνεγκε χρόνος· πλήθος γὰρ αἰχμαλώτων πρὸς ταῖς θύραις ἐκάστου. καὶ ὁ ξένος καὶ μετανάστης οὐ λείπει καὶ τὴν ζητοῦσαν χεῖρα πανταχοῦ τεταμένην ἔστιν ἰδεῖν. τούτοις οἶκος μὲν ὁ ὑπαίθρος ἀήρ, καταγῶγια δὲ στοαὶ καὶ ἄμφοδα καὶ τὰ τῆς ἀγορᾶς ἐρημότερα. κατὰ δὲ τοὺς νυκτικόρακας καὶ τὰς γλαῦκας ταῖς ὀπαῖς ἐμφωλεύουσιν. ἐσθῆς αὐτοῖς τὰ περικεκεντημένα ῥάκια· γεωργία τῶν ἐλεούντων ἢ γνῶμη· τροφή, ἣτις ἂν ἐκ τοῦ προστυχόντος ἐμπέσῃ· ποτὸν ὡς τοῖς ἀλόγοις αἰ κρῆναι· ποτήριον τῶν χειρῶν ἢ κοιλότης· ταμείον ὁ κόλπος καὶ οὗτος ἂν μὴ διερρηκῶς ᾗ, ἀλλὰ στέγων τὰ ἐμβαλλόμενα· τράπεζα ἢ τῶν γονάτων συνέρεισις· κλίνη τὸ ἔδαφος· λουτρὸν ποταμὸς ἢ λίμνη, ὃ ὁ θεὸς κοινὸν πᾶσι καὶ ἀκατάσκευον ἔδωκεν. ἀλητικὸς αὐτοῖς ὁ βίος καὶ ἄγριος, οὐ τοιοῦτος ὢν ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς συμφορᾶς καὶ τῆς ἀνάγκης γενόμενος»

Ο σημερινὸς καιρὸς μᾶς ἔφερε πλήθος γυμνῶν καὶ ἀστεγῶν. Ἐνα πλήθος αἰχμαλώτων στέκεται μπροστὰ στὴν πόρτα μας. Δεν λείπουν ἀπὸ πούθενά ο ξένος καὶ ο μετανάστης καὶ ὅπου κι ἀν κοιτάξεις θα δεῖς ἓνα χεῖρι ἀπλωμένο νὰ ζητᾷ κάτι. Για αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους σίτιτι εἶναι τὸ ὑπαίθρο, καταφύγιο εἶναι οἱ στοές καὶ τὰ πιο ἐρημικὰ καὶ ἀδιέξοδα σημεῖα τῆς ἀγορᾶς. Μοιάζουν με νυχτοπούλια καὶ κουκουβάγιες ποὺ φωλιάζουν μέσα σὲ τρύπες. Τὰ ρούχα τοὺς εἶναι κουρελιασμένα καὶ τὰ ὑπάρχοντά τοὺς εἶναι ὅσα τοὺς δίνουν ὅσοι τοὺς ἐλεοῦν. Τροφή τοὺς οτιδήποτε πέσει ἀπὸ τοὺς περαστικούς ποτὸ τοὺς ἢ πηγὴ τῆς πόλης, ὅπως ἀκριβῶς καὶ γιὰ τὰ ζῶα, καὶ ὡς ποτήρι ἐχοῦν τὶς ἀδειες χούφτες τοὺς. Αποθήκη εἶναι ὁ κόρφος τοὺς καὶ ἀν αὐτὸς δὲν εἶναι σχισμένος, κρατᾷ ὅσα μπορεῖ νὰ συγκρατῆσει ὅτι βάζουν σ' αὐτὸν. Τραπεζὶ τοὺς εἶναι τὰ ἐνωμένα γόνατά τοὺς. Κρεβάτι τοὺς τὸ χῶμα. Πλένονται στὰ ποτάμια καὶ τὶς λίμνες ποὺ ὁ Θεὸς ἔδωσε γιὰ ὅλους. Ἡ ζωὴ τοὺς εἶναι πλανόδια καὶ πρωτόγονη ὄχι γιὰτὶ ἦταν ἔτσι ἀπὸ τὴν ἀρχή, ἀλλὰ ἐγινε ἔτσι λόγῳ ἀτυχημάτων καὶ ἀνάγκης». Γρηγόριος Νύσσης, *Περὶ Φιλοπρωχίας καὶ Ευποίας*, PG 46,457BC.